



SASKIA BOELSUMS

Landscape #17. "Iemand zei ooit:
dit is de belofte van de zee."



Landscape #155.

Beeldend kunstenaar met een camera

'Prachtig schilderachtig', zo beoordeelde de jury het werk van Saskia Boelsums, toen zij vlak voor corona werd uitgeroepen tot Kunstenaar van het Jaar. Eindelijk mag ze weer naar buiten treden met haar fotografie. INVITED zocht de landschapsfotograaf op in Stedsmuseum Harderwijk, waar ze tot 9 januari exposeert.

TEKST BART-JAN BROUWER



ook met fotografie veel aan. Alleen moest ik nog veel leren, merkte ik. Van scherpstellen tot belichting: er klopte in het begin nog weinig van. Na de granaatappel ging ik me verdiepen in stillezens, gewoon een tafeltje in het daglicht met spulletjes erop. En daarna in portretten. Van mijn partner Peter. In de gekste situaties. Bijvoorbeeld à la Hendrik Kerstens, die in de portretten van zijn dochter Paula verwijst naar de Hollandse meesters. Deed ik Peter een plastic zak over zijn hoofd en *klik*.”

Wanneer was het moment dat je met je fotografie naar buiten trad?

“Als kunstenaar ben je veel alleen in je atelier bezig. Ik kreeg daar een beetje genoeg van en dacht: ik ga gewoon laten zien wat ik doe. Dus ik ging iedere dag foto's posten op de social media. Mensen gingen meelevens, gaven reacties. Die foto van Peter met de plastic zak was een hit! Ik kreeg steeds meer aandacht. *Dagblad van het Noorden* wijdde een artikel aan mijn kunst, ik won de Cultuurprijs Emmen en de Young Masters Art Prize.”

Hoe heb jij je via de stillezens en portretten ontwikkeld als landschapsfotograaf?

“Gaandeweg ging ik meer naar buiten. Ik ben installaties gaan bouwen, waaronder een groot paard waar ik Peter op zette. Door die trek naar buiten kreeg ik meer oog voor wolkenluchten. Mijn wereld werd steeds groter. In die tijd las ik een boekje over het laatste levensjaar van Jan Wolkers. Voordat hij zijn atelier in ging om te schilderen, liet hij zich helemaal vollopen met de natuur. Urenlange wandelingen op Texel, 's ochtends vroeg. Dat vond ik zo'n mooi gevoel, dat wilde ik ook beleven. Dus Peter en ik naar Texel, huisje gehuurd. Daar heb in de duinen mijn eerste landschapsfoto's gemaakt. Ik vond het fantastisch. Dit is wat ik zocht! De beleving, de verwondering, de momenten dat je mond openvalt en je vergeet een foto te maken. Omdat je op zoek bent naar mooi beeld, sta je veel meer open voor wat je om je heen ziet. En wat je voelt. Als er een ijzig koude wind staat, wil ik dat je die voelt als je naar mijn foto kijkt. Dat is de reden dat ik in RAW-bestanden fotografeer (de onbewerkte informatie die van de sensor van de camera is uitgelezen; red.). Achter de computer werk ik net zo lang aan kleur, contrast en licht-donker tot de beleving die ik had, in de foto zit.”

Jouw foto's lijken wel schilderijen. Hoe is die signatuur ontstaan?

“Dat komt toch door de beeldend kunstenaar in mij: ik kijk als een schilder. En zo werk ik ook aan mijn foto's. Soms ben ik wel twee jaar met een foto bezig voor hij af is. Ook in die zin is het alsof ik werk aan een schilderij. De foto is een beginschets. Maar ik kan niet van iets heel saais iets heel moois maken. Het begint ermee dat ik met stomheid geslagen ben door wat ik zie.”

Welke Oude Meesters inspireren jou het meest?

“Ik houd van kunstenaars die zichzelf steeds vernieuwen, dus ik heb altijd veel bewondering gehad voor bijvoorbeeld Picasso. Maar ik kan me ook vergapen bij de schilderijen van Rembrandt. Want ik werk op een vergelijkbare manier: hoge lichten aanbrengen, daar een schaduw bij zetten... Dat doe ik niet met filters die een hele foto beïnvloeden. Ik doe het volledig handmatig en voor ieder detail maak ik nieuwe keuzes. Dus ik werk bijna op pixelniveau, boeteer het beeld als het ware met olieverf. Niet dat ik op zoek ben naar wat de Oude Meesters gedaan hebben, maar ik loop wel onder dezelfde wolken en in hetzelfde landschap als zij. Dus het ligt voor de hand dat je vergelijkbare dingen ziet.”

Zit jij vast aan het Hollandse landschap?

“Ik ben er wel dol op. We gingen een keer naar Zwitserland om bergen te fotograferen. Ik helemaal uit mijn doen! Er is geen horizon, je kunt niet ver



Landscape #185: zwaan boven het torentje van de Catharinakapel in Harderwijk.

Zwaan boven het torentje van de Catharinakapel in Harderwijk.

“In de duinen op Texel heb ik mijn eerste landschapsfoto's gemaakt. Ik vond het fantastisch. Dit is wat ik zocht! De beleving, de verwondering, de momenten dat je mond openvalt en je vergeet een foto te maken”

W

Wat heeft de erkenning van Kunstenaar van het Jaar jou gebracht?

“Er kwam ontzettend veel aandacht, van bladen, expositiemogelijkheden, mensen die interesse tonen om een werk te kopen... Er kwam plotseling heel veel op me af. En even snel viel

alles weer weg toen corona uitbrak. Mijn agenda stond bomvol met lezingen, beurzen en exposities in binnen- en buitenland en ineens waren de dagen leeg. Gelukkig liep de verkoop van mijn werk door via ZERP Galerie in Rotterdam, waardoor ik word vertegenwoordigd. Dat afspraken wegvielen vond ik in het begin wel heel lekker. Even niks. Veel wandelen, veel buiten zijn. Ik kon me helemaal concentreren op nieuw werk.”

Kwam je niet heel veel wandelaars tegen in de natuur, want in coronatijd vond iedereen 'buiten' opnieuw uit?

“Bij ons in Drenthe, waar wij wonen, kom je helemaal niemand tegen, daar kun je uren wandelen zonder een mens te zien. Bovendien zijn er nog geen wandelaars op de momenten die ik heel mooi vind, zoals zonsopgang of in alle vroegte.”

Hoe ben jij fotograaf geworden?

“Toen ik op een dag in 2013 boodschappen deed, zag ik een granaatappel liggen. Die vond ik mooi! De glans, de kleur, de structuur. Het moest toch mogelijk zijn die schoonheid zo vast te leggen dat iemand die dat ziet, hetzelfde ervaart? Toen wist ik: ik wil leren fotograferen. Ik heb die granaatappel gekocht en thuis geprobeerd die beleving vast te leggen op foto. Mijn achtergrond is de kunstacademie in Groningen. Daar ben ik vier jaar intensief bezig geweest met kunst maken en kunst kijken: composities, lichtval, kleurgebruik... Daar heb ik



kijken... *Wat doe ik hier?* Maar langzamerhand kreeg ik er oog voor en plezier in. Vooral als ik net boven de wolken was. Omdat ik in het buitenland ben opgegroeid, was Holland altijd een beetje het Beloofde Land voor mij. Door het werk van mijn vader, die ingenieur bij KLM was, heb ik tussen mijn vierde en twaalfde in Iran en Curaçao gewoond. Gek genoeg voelde ik me daardoor veel Hollandser dan een Hollander.”

Heeft die tijd in het buitenland invloed gehad op wat je nu doet?

“In Iran hadden we geen televisie. 's Avonds zaten we aan een grote tafel met z'n allen te knutselen en te tekenen. Daar is het creatieve wel uit voortgekomen. Terug in Nederland, op de middelbare school, heb ik altijd gedacht: ik wil later kunstenaar worden.”

Hoe ben je in Drenthe beland?

“Alles wees naar Drenthe! Mijn ouders waren er met hun pensioenleeftijd naartoe verhuisd, mijn zus was er gaan wonen, en op een feest van haar ontmoette ik Peter, die er ook woonde. Hij is schrijver. Het leek ons leuk om beeld en tekst via grote installaties te integreren. We werden gevraagd voor een project rond een fietsbrug in Drenthe. Door dat project raakten we bekend in de omgeving en kwamen we regelmatig bij het Centrum Beeldende Kunst Emmen. We waren al een tijdje op zoek naar een huis en atelier in die regio. Toen Wilms' Boo in Nieuw-Schoonebeek vrijkwam, dat in het bezit is van Het Drents Landschap, dachten ze aan ons. De eerste vermeldingen van Wilms' Boo stammen uit 1654, een voormalige stal op het drassige land die de ossen deelden met een *boosheer*, een veehoeder. De eerste periode dat we daar woonden, denk je: er gebeurt hier helemaal niets. Maar als je er langer woont en door het raam kijkt en het weer steeds ziet veranderen, dringt tot je door hoe ongelooflijk mooi het daar is en hoeveel er gebeurt.”

Ik kan me voorstellen dat je elke dag vroeg opstaat, om maar geen zonsopgang te missen.

“Wat ik 's ochtends vooral mooi vind, op een koude dag: koeien die staan te dampen in de weide, waar de rijp nog op de grond staat. Maar het avondlicht vind ik mooier en warmer. Als de zon laag staat, heb je een prachtige lichtval over een graanveld – het lijkt wel goud. Dat duurt maar een paar minuten, dan is het weg.”

Hoe zou jij jouw ontwikkeling sinds de benoeming tot Kunstenaar van het Jaar omschrijven?

“Afgelopen september is mijn tweede fotoboek gelanceerd. Het maken daarvan gaf mij zelf een overzicht van wat ik de afgelopen twee jaar heb gedaan. Wanneer ik hard aan het werk ben, volg ik heel erg mijn gevoel. Als ik dan even afstand neem, zie ik duidelijk dat de beeldend kunstenaar in mij meer en meer naar boven komt en mijn werk steeds schilderachtiger wordt.”

Over nog eens twee jaar fotografeer je alleen nog met penseel..

“Nee, want ik vind dit zo'n leuke manier van werken! Mijn foto's zullen altijd mijn beginschetsen blijven.”

Is het niet een bevalling, een fotoboek maken?

“Het is een aangename afronding en de opmaat voor weer een fris begin. Maar ik vind het ook heel spannend. Komt het allemaal wel goed? Ik werk in mijn fotografie met elf kleuren, terwijl drukwerk maar van vier kleuren gebruik maakt. Dus werken we er heel hard aan om het origineel in print zo veel mogelijk te benaderen. Kwestie van erbovenop zitten samen met de lithograaf.”



“Tijdens een boottocht rond Manhattan was het heel mooi weer, maar plotseling betrok de lucht. Pikzwarte wolken kwamen eraan! Iedereen op de boot haastte zich naar binnen, terwijl ik juichend op het dek stond. Ik heb fantastische dramatische luchten boven de skyline van New York gefotografeerd”



Landscape #02.

“De foto is een beginschets. Maar ik kan niet van iets heel saais iets heel moois maken. Het begint ermee dat ik met stomheid geslagen ben door wat ik zie”

Word je niet steeds kritischer? Als je al een keer een foto van een zwaan hebt gemaakt, moet de volgende zwaan nog mooier zijn.

“Dat klopt: ik word inderdaad steeds kritischer. Maar het is wel zo dat steeds weer andere dingen mij gaan boeien. De ene keer ga ik me heel erg richten op een bepaalde kleur van een landschap waar ik moeite mee heb, de andere keer verdiep ik mij in maanlicht bij nacht.”

Heb jij ooit iets stedelijks in de zoekers?

“Ik heb een expositie in Manhattan gehad, en daar heb ik toen ook foto's gemaakt. We zijn een boottocht gaan maken. Het was heel mooi weer, maar plotseling betrok de lucht. Het was gigantisch: pikzwarte wolken kwamen eraan! Dat was niet helemaal toevallig... Peter heeft vroeger veel gezeild, hij leest de lucht. En we kijken altijd op Buienradar. We pikten voor het varen een dag uit waarop bliksem en regen werden voorspeld. Iedereen op de boot haastte zich naar binnen, terwijl ik juichend op het dek stond. Ik heb fantastische dramatische luchten boven de skyline van New York gefotografeerd – die foto's staan ook in mijn nieuwe boek. Er staat weleens een hutje op een foto, maar nog nooit het silhouet van een stad. De lucht erboven was zo mooi: die kon ik niet laten lopen. De stad is een figurant. En op verzoek van Stads museum Harderwijk heb ik, als *artist in residence*, foto's hier in de omgeving gemaakt. Op één daarvan is het torentje van de Catharinakapel zichtbaar, die afsteekt tegen zwarte wolken waarin net een gat verschijnt waardoorheen de zon komt. Terwijl ik de lucht aan het fotograferen was, riep Peter: 'Een zwaan!' Kwam er net een zwaan door het beeld vliegen. Dat is geluk. Dat beeld is door Stads museum Harderwijk aangekocht en maakt deel uit van de expositie. Ik ben ontzettend blij met deze solo. Het is een heel fijn en professioneel museum met een goeie aanpak. De ruimtes zijn mooi en intiem, de belichting is fantastisch. Mijn werk komt hier helemaal tot zijn recht!”

Bezoekers willen met je op de foto, vragen om een handtekening... Wat is het mooiste compliment dat je gekregen hebt?

“Ik ben er trots op en dankbaar voor dat mijn werk veel mensen aanspreekt. Te meer daar ik bij het maken van mijn foto's geen rekening met de toeschouwer houd. Ik volg mijn eigen gevoel en maak wat ik zelf mooi en indrukwekkend vind. Een van de mooiste complimenten die ik gekregen heb, was van een man die staande voor een van mijn foto's zei: 'Jij fotografeert mijn jeugdherinneringen.' Dat vind ik zo ontroerend!”

Klimaat staat hoog op de agenda. Hoe kan jij met jouw fotografie daaraan bijdragen?

“Ik loop niet met protestborden rond, maar wil met mijn fotografie wel de schoonheid van de natuur laten zien. Weet wat je in handen hebt. In een radioprogramma werd mij eens gevraagd wat mijn favoriete muziek is. Er is één lied dat heel goed mijn natuurbeleving weergeeft: *What a Wonderful World* van Louis Armstrong. En zo is het!” ☺

De cover van het nieuwe boek van Saskia Boelsums: het Fochteloërveen, een 2.500 ha groot natuurgebied op de grens van de Nederlandse provincies Friesland en Drenthe, bij het dorp Veenhuizen.



Een museum dat verrast!

Corien van der Meulen, directeur Stads museum Harderwijk: “Op 1 september vorig jaar zijn we dichtgegaan vanwege renovatie en herinrichting. Zo hebben we een compleet opnieuw ontwikkelde stadsgeschiedenis. In Harderwijk zijn veel bijzondere periodes geweest, die ook helemaal afgelopen zijn. Zo heeft de stad bijvoorbeeld een universiteit gehad, die door koning Lodewijk Napoleon gesloten is. Harderwijk is anderhalve eeuw een studentenstad geweest, maar nu niet meer. Ook was het ooit de vestigingsplaats van de Gelderse Munt, waar de officiële munten van het gewest geslagen werden. Zo'n muntinstelling gaf niet alleen prestige, maar ook werkgelegenheid. Maar ook de Gelderse Munt werd opgeheven door de Franse bezetter. Zo vertellen we twaalf verhalen in ons museum, wat we doen in de vorm van personages: de muntmeester, de student, de joodse man, de ondernemer... Allemaal hebben ze een plek in Pension Harderwijk, zoals we dat noemen. In de salon van het pension zitten deze figuren met wie je als bezoeker 'in dialoog' kunt gaan, zoals een spion van de School Militaire Inlichtingen Dienst die hier ten tijde van de Koude Oorlog op steenworp afstand gevestigd was. In de stad staan bovendien twaalf bronzen beelden om de plekken te markeren waar de geschiedenis heeft plaatsgevonden. In de 'spionnenschool', bijvoorbeeld, vind je een sculptuur van de *Pravda*, de krant die tussen 1917 en 1991 het officiële dagblad was van de Communistische Partij van de Sovjet-Unie. Via een QR-code kom je daar van alles over te weten. Kortom: Stads museum Harderwijk is een museum dat verrast! En dat moet ook. Veel stadsmusea hebben moeite om publiek te trekken. Wij zijn aantrekkelijk vanwege het verrassende karakter, de unieke opzet en de drie-eenheid die we bieden. Aan de voorkant tonen wij de stadsgeschiedenis, op de gratis toegankelijke begane grond geven we ruimte aan lokale kunstenaars en aan de achterkant organiseren we wisselende kunsttentoonstellingen. Samen met conservator Sophie van Steenderen bepaal ik welke kunstenaars in aanmerking komen om hier te exposeren. We hebben een wenslijstje met namen die wij willen en die hier passen. Toen Saskia werd uitgeroepen tot Kunstenaar van het Jaar, wisten we meteen dat zij hier fantastisch zou passen. Saskia reageerde enthousiast en ging bovendien in op onze uitdaging om een werk te maken in Harderwijk. Dat leverde vijf beelden op: vier landschappen en één met daarop iets kenmerkends van Harderwijk. Die laatste had onze voorkeur: als de tentoonstelling klaar is, kan die zo de stadsgeschiedenis in!”